

ДОГОВІР СТРАХУВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ, ЙОГО ЗНАЧЕННЯ У СИСТЕМІ СТРАХУВАННЯ

На даному етапі розвитку суспільства інтерес до питання договору страхування цивільно-правової відповідальності значно зріс. Однією з передумов такого явища стало різке збільшення кількості випадків заподіяння майнової шкоди. Відтак, у будь-якому суспільстві страхування, будучи соціальною закономірністю, вимагає правового закріплення та регулювання [2, с. 156].

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про страхування» [1], страхування – це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними особами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів.

Договір страхування цивільно-правової відповідальності – це окрема сфера страхування, яка істотно відрізняється від майнового та особистого страхування. Так, об'єктом майнового страхування є майнові інтереси, що пов'язані з володінням, користуванням чи розпорядженням цим майном. Особисте страхування передбачає виплату страхових сум при настанні певних подій, які можуть загрожувати життю та здоров'ю людини. Специфічна особливість договору страхування цивільно-правової відповідальності полягає в тому, що тут об'єктом страхування є не конкретна особиста власність громадян або власність організацій, як в майновому страхуванні, і не настання певних подій, пов'язаних із життям і працездатністю громадян, що уклали договір, як характерно для особистого страхування, а відповідальність перед третіми особами [3, с. 231-232].

Законом України «Про страхування» (ст. 5) передбачено дві форми страхування: добровільне та обов'язкове. Добровільне страхування здійснюється на основі договору між страхувальником та страховиком. Останній має право займатися лише тими видами діяльності, які визначені в ліцензії. Серед добровільних видів виділяють наступні: страхування життя; страхування від нещасних випадків; медичне страхування; страхування цивільно-правової відповідальності власників наземного

транспорту (включаючи відповідальність перевізника); страхування цивільно-правової відповідальності власників повітряного транспорту (включаючи відповідальність перевізника); страхування цивільно-правової відповідальності власників водного транспорту (включаючи відповідальність перевізника); страхування відповідальності перед третіми особами та інші види добровільного страхування.

Види обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності передбачені ст. 7 Закону України «Про страхування».

Варто зазначити, що договір страхування цивільно-правової відповідальності відіграє подвійну роль – з одного боку захист страхувальника, адже саме він може порушити свої обов'язки, чим може заподіяти шкоди іншим особам або їх майну, з іншої сторони – договір страхування цивільно-правової відповідальності захищає осіб та майно, які навіть не зазначені у договорі страхування від шкоди, яку страхувальник може їм заподіяти [4, с. 381].

Багато видів діяльності, які є необхідними для нормального функціонування суспільства, можуть одночасно створювати загрозу безпеці і здоров'ю громадян, вірогідність завдання збитків іншим особам. Відповідно до загальноприйнятої світової практики винна сторона при цьому зобов'язана компенсувати завдані збитки.

У цій ситуації договір страхування цивільно-правової відповідальності, укладений страхувальником із страховою організацією, з одного боку, захищає страхувальника від фінансових втрат, які він може понести в результаті пред'явлення до нього позовів про відшкодування збитків, заподіяних третій стороні. З іншого боку, система страхування відповідальності захищає майнові інтереси й третіх осіб, оскільки у винної в нанесенні збитків сторони може просто не бути достатньо коштів, щоб сплатити суму збитків. В рамках договору страхування цивільно-правової відповідальності створюється резервний фонд, який може покрити збитки при настанні страхового випадку навіть за умови, якщо у страхувальника немає коштів. Тому страхування відповідальності займає особливе місце в системі страхування більшості країн [5, с. 5].

З вищевикладеного можна зробити висновок, що поява договору страхування цивільно-правової відповідальності знаменувала істотні зміни в правосвідомості громадян, чим забезпечує надійний захист постраждалих третіх осіб шляхом компенсації останнім завданих матеріальних збитків.

Література

1. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996 р. № 85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кінащук Л.Л. Страхове право: підручник. Київ: Атіка, 2007. 256 с.
3. Лесик Л.М. Досвід застосування в Україні обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Актуальні проблеми економіки. 2010. № 6 (108). С. 231-234.

4. Осадець С.С. Страхування: підручник. Київ: КНЕУ, 2008. 528 с.

5. Шевчук В.А. Страхование гражданской ответственности владельцев автотранспортных средств. Москва: Анкил, 1998. 80 с.

УДК 347.41(043.2)

Бондар О.С., магістр,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

РИЗИК У ВІДНОСИНАХ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ІЗ ПУБЛІЧНОЇ ОБІЦЯНКИ ВИНАГОРОДИ

Найбільш розповсюдженим різновидом зобов'язань є договір, який є основою виникнення зобов'язань у цивільному праві. Нарівні з договорами найбільш розповсюдженими підставами виникнення зобов'язань можуть виступати зобов'язання з односторонніх дій (не договірних зобов'язань), до яких, зокрема, належать зобов'язання, що виникають із публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу, та зобов'язання, що виникають із публічної обіцянки винагороди за результатами конкурсу, вчинення дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення, запобігання загрози життю, здоров'ю, майну фізичної або юридичної особи, рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. Вказані вище інститути є новими для цивільного права, ще не повністю висвітлені в юридичній літературі. І тому розкриття даної теми є дуже актуальним на даному етапі.

Метою даного дослідження є визначення меж та порядку виникнення ризикових зобов'язань в результаті публічної обіцянки винагороди як за результатами конкурсу, так і без оголошення конкурсу та

Публічною обіцянкою винагороди є звернене до невизначеного кола осіб обіцяння майнової винагороди за досягнення обумовленого результату. Правовий статус публічної обіцянки винагороди закріплено у главі 78 Цивільного кодексу України (далі ЦК України). Слід відмітити особливу позицію законодавця по правовому закріпленню даного виду зобов'язань: чітко прослідковується розмежування на окремі види публічної обіцянки винагороди.

Як і будь-які цивільно-правові договори, ризикові договори мають правомірну юридичну мету, під якою необхідно розуміти очікуваний об'єктивний результат, до якого спрямований правочин. Отже, можна стверджувати, що підставою (каузою) ризикового зобов'язання визнається найближча правова мета, на досягнення якої спрямоване зобов'язання, що приймається стороною за договором. У цивілістичній літературі мета (кауза) цілком слушно розглядається як правопороджуючий факт, тобто